

HABRUTA NIGHT

TUESDAY | 9 PM
SHAARE ZION

WINE ON PURIM

Tonight's learning is dedicated L'Refuah Shelema Refael David Ben Claudie

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

Design: mdkgraphicdesign@gmail.com

Week 6

Topic

THE MITZVA OF DRINKING WINE ON PURIM

77

TOPIC DISCUSSION

What's the idea of having wine on Purim?

How much should one drink?

Do ladies drink?

מגילה ז:

היום ולא באו התלומידים לבית המדרש: כאתבי' אין בין יום טוב לשבת. להיות מותר לכתמלה ביום טוב מה שאסור בשבת אבל לענין עונשין יש הרבה שזה בסקילה ובכרת חה בלאו גרידא: גבז' זה וזה שוין. אסורין ביום טוב כשבת: שאפשר. כגון סכין שנפגם מערב יום טוב: שאי אפשר. כגון סכין אבין אמחלפי מעודתייהו להדדי אמר רבא ידע מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי רבה ורבי זירא עבדו מעודת פורים בהדי הדדי איבסום קם רבה שחמיה לרבי-זירא למחר בעים רחמי ואחייה לשנה אמר ליה ניתי מר ונעביד מעודת פורים בהדי הדדי אמר ליה "לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא

טפי כשהוא עשר מאממול כגון ההוא
דהמציע אסור לעשותו ביו"ט אבל
מכשירין דלא מתקלקל כשנעשו
מאממול בהא ודאי יש לחלק [בין]
היכא דאפשר ללא אפשר:
היכא דאפשר ללא אפשר:
היכל בריתות בכדד היו. פ"ה
בכלל ונכרמו הנפשות
העושות וקשה דאם כן הוי ליה למימר
אחותו בכלל היתה כלומר בכלל
אחותו בכלל היתה כלומר בכלל

אָמֵר רָבָא — Rava said: מִיחַיִּיב אִינִישׁ לְבְסוּמִי בְּפּוּרָיָא — One is obligated to become intoxicated with wine on Purim, $^{[9]}$ לָבָרוּךְ מָרְדְּבִי $^{[9]}$ $^{[10]}$ — until one does not know the difference between cursed is Haman and blessed is Mordechai.

The Gemara cites a related incident:

רבָּה וְרָבִּי וֻיִרָא עָבְרוּ סְעוּדַת פּוּרִים בַּהְרֵי הֲדְרֵי — Rabbah and R' Zeira had the Purim feast together. אָבָּסוּם — They became intoxicated. קָם רַבָּה שְׁחָטִיהּ לְרַבִּי וַירָא — Rabbah arose and slew R' Zeira. לְּמָחָר בָּעֵי רַחְמֵי וְאַחְיִיה — The next day, [Rabbah] prayed for mercy on R' Zeira's behalf and revived him. לְּשָׁנָה אָמֵר לִיהּ — The following year [Rabbah] asked [R' Zeira]: נִיתֵי מֵר וְנַעֲבֵיד סְעוּרַת פּוּרִים בַּהְרֵי הַדְרֵי הַדְרֵי הַדְרֵי בַּהְרֵי הַלָּרִי בַּרְרִים בַּהְרֵי מַרְרִים בַּהְרֵי בַּרְרִים בַּהְרֵי הַלָּרִי מַר וְנַעֲבֵיד סְעוּרָת פּוּרִים בַּהְרֵי הַתְּרָחִישׁ נִיסָא לֹא בְּבֶל שַׁעָהָא מִתְרָחִישׁ נִיסָא — Not every time does a miracle occur. [11] [12]

Just to clarify: *Maharsha* explains; he didn't kill him. He just gave him too much to drink.

The *Ran* suggests that the reason the Gemarah is telling us the story of *Rabbah* and *Rav Zeira*, is to teach us to be cautious not to get to intoxicated, (i.e. we don't go with *Rava*).

QUESTIONS ON THE GEMARAH

What's the idea of having wine on Purim?

How can *Rava* say something without sourcing it?

What is the point of not knowing the difference between ארור המן and ברוך מרדכי. If you think of it, by the megillah we sing ארור המן ברוך מרדכי very clearly, why mess it up?

מגילה טז.

נהרא אמר ליה הא נמי הב ליה 🌣 אל תפל דבר מכל אשר דברת 🤊 ויקח המן את הלבוש ואת הסום אזל אשכחיה דיתבי רבנן קמיה ומחוי להו הזכות קמיצה לרבגן כיון דחזייה מרדכי דאפיק לקבליה וסוסיה מיחד בידיה מירתת אמר להו לרבנן האי רשיעא למיקטל נפשי קא אתי זילו מקמיה די לא תכוו בנחלתו בההיא שעתא נתעמף מרדכי וקם ליה לצלותא אתא המן ויתיב ליה קמייהו ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה בזמן שבית המקדש קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומציה דסולתא[®] ומתכפר

ליה אמר להו אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי אמר ליה רשע ⁰ עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי אמר ליה קום לבוש הני מאני ורכוב האי סוסיא דבעי לך מלכא אמר ליה לא יכילנא עד דעיילנא לבי בני ואשקול למזייא דלאו אורח ארעא לאשתמושי במאני דמלכא הכים שדרה אסתר ואסרתינהו לכולהו בי בני ולכולהו אומני עייליה איהו לבי בני ואסחיה ואזיל ואייתי זוזא מביתיה וקא שקיל ביה מזייה בהדי דקא

ודרן עשרה אלפי ככרי כספא.

ככר כסף עולין חלי שקל^{הן} לכל אחד

שמעתי שעשרה אלפי

שקיל ליה אינגד ואיתנח אמר ליה אמאי קא מיתנחת אמר ליה גברא דהוה חשיב ליה למלכא מכולהו רברבנוהי השתא לישוייה בלאני וספר אמר ליה רשע ולאו ספר של כפר קרצום היית תנא המן ספר של כפר קרצום היה עשרים ושתים שנה בתר דשקלינהו למזייה לבשינהו למאניה

אמר ליה סק ורכב אמר ליה לא יכילנא דכחישא חילאי מימי תעניתא גחין וסליק כי סליק בעט ביה אמר ליה לא כתיב לכו "בנפל אויבך אל תשמח אמר ליה הני מילי בישראל אבל בדידכו כתיב יואתה על במותימו תדרוך חויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו כי הוה נקים ואזיל בשבילא דבי המן חזיתיה ברתיה דקיימא אאיגרא סברה האי דרכיב אבוה והאי דמסגי קמיה מרדכי שקלה עציצא דבית הכסא ושדיתיה ארישא דאבוה דלי עיניהי וחזת דאבוה הוא נפלה מאיגרא

שהביאוהו בבהלה. ולא רתן יפה

מטינופו: שוה. חושש: מדמד

שהיתה מחווה כנגד אחשורוש. מרבוי (ד) אתה לומד איש לר ואויב

המן הרע הזה: נופד. לשון עושה

והולך נופל ורוצה לזקוף והמלחך

מפילו: וישדר עדיו. הקב"ה משליך

פורענות על הרשע בלי חמלה:

מידו ברוח יברח. בני סייעתו

וסבריו בורחים מידו: אחת שד

אסתר. שהיה כעום אחשורוש על מה שעשה המן לאסתר: דבר

שנצמער בו אותו צדיק. לעכד

נמכר יוסף על ידי קנאת אחיו:

מישראל שהיו שש מאות אלף כשיצאו ממלרים" ואמר שיתן לאחשורוש כל פדיונס (ה) ודוק ותשכח: לארעא ומתה והיינו דכתיב יוישב מרדכי אל שער המלך אמר רב ששת 🔤

ששב לשקו ולתעניתו "והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש אבל על בתו וחפוי ראש על שאירע לו "חוספר המן לזרש אשתו ולכל אוהביו וגו' קרי להו אוהביו וקרי להו הכמיו אמר רבי יוחגן כל האומר דבר חכמה אפילו באומות העולם נקרא חכם האם מזרע היהודים מרדכי וגו' אמרו ליה אי משאר שבמים קאתי יכלת ליה ואי משבט יהודה ובנימין ואפרים ומנשה לא יכלת ליה יהודה דכתיב "ידך בערף אויביך אינך דכתיב בהו 🤈 לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את גבורתך 💳 נפל תפול לפניו

Haman was forced to carry out the king's order and:

אָנִל (שְּבָּחָ הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס״, — Then Haman took the garments and the horse. אַנְלְבוּיה הָנְתְבִי רַבְּנָן קְמִיה — He went and found that rabbis ווּסְרָבִי רְבָּנָן קְמִיה — and he was demonstrating the laws of kemitzah to these rabbis. בּיָון דְחַוְיֵיה מְרְדְּבִי דְאַפֵּיק לְקְבְלֵיה וְסוֹסִיה מִיחָר בִּידֵיה מִירְתַּת (שׁרַבְּנוּ דְחַוְיֵיה מָרְדְּבִי דְאַפֵּיק לְקְבְלֵיה וְסוֹסִיה מִיחָר בִּידֵיה מִירְתַּת (שׁרַבְּנוֹ דְחַוְיֵיה מָרְדְּבִי דְאַפֵּיק לְקְבְלֵיה וְסוֹסִיה מִיחָר בִּידֵיה מִירְתַּת (שׁרַבְּנוֹ דְחַוְיֵיה מָרְדְּבִי דְאַפֵּיק לְקְבְלֵיה וְסוֹסִיה מִיחָר בִּידֵיה מִירְתָּת (שׁרַבּוּ וּשׁר בּיּבִי הְשִׁיעָא הוֹ וּלְבְנוֹ בְּעָשׁי בְּא אָתִי (שׁרָבְּנוֹ בְּנִישִׁי בְא אָתִי בְּא אָתִי בּיוֹ בְּנִחְלְתוּ — This wicked man is coming to kill me. זִילוּ הוּלוּ בְּנִחְלְתוּ — Move away from him so that you too are not burned by his coal. ווֹכּוֹ בְּיִם לֵיה לְצְלוֹתָא בְּרֵוֹ וְמָם לֵיה לִצְלוֹתָא — At that moment, Mordechai wrapped himself in his cloak and stood up to pray.

The Gemara relates the encounter with Haman:

אָמָר לָהוּ בְּמָאי נָּטְקּרָבִּי And waited until Mordechai finished his prayers. אָמָר לְהוּ בְּמֵאי עַסְקִיתוּ — and waited until Mordechai finished his prayers. אָמָר לְהוּ בְּמֵאי עַסְקִיתוּ — He asked [the disciples]: With what topic of study are you occupied? אָמְרוּ לִיהּ בְּוְמֵן שֶבִּית — They answered him: When the Holy Temple was in existence, מַאן דְמְנַבְּב לִיה — סוּ מְּנְחָה מִייָנִי מְלִי קּוּמְצִיה דְּסוּלְתָּא וּמִתְבַּפֵּר לִיה שׁ שׁמִּר לְהוּ fire flour and would gain atonement through it. אַמֵּר לְהוּ בְּחָר בְּרִב בּיִר בִּסְבָּא דִּיִרְכוּ — (Haman] said to them: Your fistful of flour has come יְּרָחִי בְּקְבָּא דְּיִרְכוּ — and pushed aside my ten thousand silver talents, which I was willing to pay Achashverosh to destroy the Jews. בְּקִי בְּקְבִי בַּקְבָּא דִּיִרִי — (Mordechai,) upon hearing this, said to [Haman]: Villain! שְבֶּר לְמִי וּנְכָסִים עֶבֶר לְמִי וּנְכָסִים לְמִי וֹנְכָסִים לְמִי לְמִי וֹנְכָסִים לְמִי וֹנְכָסִים לְמִי וֹנְכָסִים לְמִי וֹנְכָסִים לֹמִי C to whom does the slave belong and to whom does the property belong? It certainly belongs to his master! Since you are my slave, [18] that money was mine, not yours.

After this dialogue:

אָמֵר לֵּיהּ קוֹם לְבוֹשׁ הֲנֵי מָאנֵי וּרְכוֹב הַאי סוּסְיָא — [Haman] said to [Mordechai]: Arise, put on these garments, and ride this horse, דְּבָעִי לָךְ מֵלְבָּא — for the king wishes you to do so. — דְּבָעִי לָךְ מֵלְבָּא עֲד דְעָיִילְנָא לְבֵי בַּנֵּי וְאָשְׁקוֹל לְמֵוְיָיא — [Mordechai] responded to him: I cannot do so until I first go to the bathhouse and have my hair cut, דְּלַאוֹ אוֹרָח אַרְעָא — for it is not proper [20] to use the garments of the king in

this state. שַׁדְרָה אִסְתּר וַאֵּסַרְתִּינְהוּ לְכוּלְהוּ בֵּי וּלְכוּלְהוּ אוֹמָנ — Meanwhile, Esther sent an order and detained all the bathhouse attendants [22] and all the barbers, [22] so that Haman would have to attend to Mordechai personally. As a result, שַּיִּילִיה אִיהוּ לְבִי בַּנֵּי וְאַסְחֵיה [Haman] personally brought [Mordechai] into the bathhouse and bathed him. [קא — And [Haman] went and brought scissors from his house, וְּמָי שְׁקִיל לֵּיה אִינְגַּד וְאִיתְנִיח [Mordechai's] hair. בְּהָרֵי דְּקָא שָׁקִיל לֵיה אִינְגַד וְאִיתְנַח (Haman] felt faint and groaned. אָמֵר לֵיה אַמָּאי קֵא מִיתְנַחָּת [Mordechai] asked [Haman]: Why do you groan? אָמֵר לִיה גַּבְרָא דְּהָוָה חָשִיב לִיה לְמִלְּבָא [חַפָּר שִׁל בִּיה לִישְׁנִיִיה בַּלְאנִי וְסַבָּר [Haman] answered him: The man who was more valued by the king than all his nobles אַמִר לִיה רָשָׁע כְּפָר אֶל בְּפַר וְשָׁל בְּפָּר שֵׁל בְּפָר שֶׁל בְּפַר (Mordechai] retorted: Villain! אַמר לִיה רָשָׁע כְּפָר שֶׁל בְּפַר אֶל בְפַר אַל בְפַר וֹה וֹשְׁתָּים שְׁנָה שָׁל בְּפַר אַל בְפַר בְּרְצוֹם הָיִים שָׁנָה שֶׁל בְּפַר אַל בְפַר בְּרְצוֹם הָיִים שָׁנָה שֶׁל בְּפַר בְּרְצוֹם הָיִה עֶשְׁרִים וּשְׁתָּים שְׁנָה — And were you not once the barber in the village of Kartzum? בּחָנִים הָיִה בְּיִבְים הָיִה עֶשְׁרִים וֹשְׁתָּה שְׁנָה שְׁנָה — Haman was the Barber of The Village of Kartzum for twenty-two years.

The Gemara continues its narrative of the encounter:

בתר דְשַקלִינְהוּ לְמִאנֵיהּ לְּמָאנֵיהּ לְמָאנֵיהּ — After [Haman] cut [Mordechai's] hair, he dressed him in his assigned royal garments. אָמֵר לֵיהּ סֵק וְרְכַב — He said to [Mordechai]: Ascend the king's horse, and ride. אָמֵר לֵיהּ לֹא יָכִילְנָא — [Mordechai,] however, said to him: I am not able to ascend by myself אָמֵר מִימִי חַעֲנִיתָא — for my strength is weakened from the days of fasting. דְּהִישָׁא חֵילָאי מִימִי חַעֲנִיתָא — So [Haman] bent down and [Mordechai] stepped up on Haman's back and ascended the horse. בִּי סַלִיק בָּעֵט בֵּיה — (Haman] asked him: Is it not written for you: בְּבָּל אוֹיִבְךְ אַל-תִּשְמָח" — When your enemy falls do not rejoice? How, then, were you allowed to kick me? בְּבָּל אוֹיִבְיְ בְּעִיב בְּרוֹרָכוּ בְּתִיב לְּכַה הַנֵּי מִילִי בְּשִּרְאֵל — (Mordechai] answered him: These words were stated concerning a Jewish enemy: אַבָל בְּדִיִּרְכוּ בְּתִיב לִ-בְּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְּיִי, — But about you non-Jewish enemies it is written: [24] And you shall tread upon their high places.

Haman then led Mordechai through the city square:

עניין בּיקרוּ הַמֶּלֶךְ חָפֵּץ בִּיקְרוּ", — And proclaimed before him: This is what is done for the man whom the king especially wants to honor. בּי הֲנָה נָקִיט וְאָזִיל — As he was leading Mordechai through the street of Haman's house, בּשְׁבִילָא דְּבֵי הָמָן — [Haman's] daughter, who was standing on the roof, saw it. סְבְרָה הַאי דְּרָכִיב אֲבוּה — שְׁבִיה הָאי דְּרָכִיב אֲבוּה — However, she thought that the one who was riding on the horse was her father, וְהַאי דְּמַסְנֵי קְמֵיה מְרְדְכֵי – and the one who was walking before

him was Mordechai. שָׁקְלָה עֻצִיצָא דְבִית הַבְּסֵא — She took the chamber pot אַרִישָא דַאְבוּהָ — and threw it upon the head of her father , thinking that he was Mordechai. דְלֵי עִינֵיה — [Haman] then raised his eyes, הוֹת הַאָבוּהָ — and she saw that it was actually her father. בְּפְלָה מֵאינְרָא לְאַרְעָא וִמְהָה — Thereupon she fell from the roof to the ground and died. "נְיִשֶׁב מְרְדְּבֵי אֶל שַׁעֵר הַמֶּלֶךְה" — And thus it is written: Mordechai returned to the king's gate. אַמִר רַב שְׁשֶּׁת — Rav Sheishess said in exposition of this verse: שְׁשֶּׁב לְשַׁקוּ וּלְתַעֲנִיתוּ — שָׁשֶּׁב לְשַׁקוּ וּלְתַעֲנִיתוּ הַבְּמִרוּ אָב ל וַחֲפוּי רֹאשׁי — This teaches that he returned to his sackcloth and his fasting. דוֹם הוֹ לְשִׁב בִּיתוֹ אָבַל וַחֲפוּי רֹאשׁי בַל וַחֲפוּי רֹאשׁי עַל שָּאִירַע לוֹ וְחֲפוּי רֹאשׁי שֵל שָׁאִירַע לוֹ וְחֵפוּי רֹאשׁי עַל שָׁאִירַע לוֹ הָשִׁר השׁי עַל שָׁאִירַע לוֹ הַפּמּל his daughter who had just died; אַבל" עַל בָּתוֹ בּפּמ and with his head covered because of what had happened to him. בוּ בַּצוֹי רֹאשׁי בַּיֹי שִׁל הַאוֹרַע לוֹי בַּמוֹ הַבּמִי רֹאשׁי עַל שָׁאִירַע לוֹי בּתוֹ his head covered because of what had happened to him.

When Haman returned home:

ייין וגוייי אַשְּתּוּ וּלְכָּל־אֹהָבָיו וגוייי. — Haman told to Zeresh, his wife, and to all his intimate friends etc. [29]

The Gemara analyzes this verse:

"חֲבֶּנִי לְהוּ — The beginning of the verse calls them his intimate friends, חֲבָנִי לְהוּ — and later in the verse, it calls [those same people] his wise men. Why is this? — אָמֵר דְבֵּר חָכְמָה אָפִילוּ בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם נִקְרָא חָכָם — R' Yochanan said: בָּל הָאוֹמֵר דְבַר חָכְמָה אָפִילוּ בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם נִקְרָא חָכָם — Whoever says something wise, ^[30] even if he is from the nations of the world, is called in Scripture "a wise man." Therefore, since Haman's friends replied with wisdom, they are referred to as wise men.

The end of the previously cited verse records the wise statement:

"אָם מֶּוְרֵע הַיְּהוּדִים מֶּרְדְּכֵי וגוּ", — If Mordechai is of Jewish descent etc. The verse continues: you will not prevail against him, but you will undoubtedly fall before him.

This is to be expounded as follows: [31]

אָמְרוּ לִיה — They told [Haman]: אִי מִשְּאָר שְׁבָטִים קָאָתִי — If [Mordechai] comes from the other tribes, יַבְלַת לִיה — perhaps, you can prevail against him. וְאָפְרֵיִם וּמְנֵשֶׁה — However, if he is from the tribes of either Judah, or Benjamin, or Ephraim, or Menasheh, לא יַבְלַת לִיה — you will not prevail against him.

Their proof:

יהוּדָה — Judah cannot be defeated, "דְּבְּתִיבּ: "יַדְךְּ בְּעֶרֶף אֹיְבֶּיךְ — for it is written: [32] Your hand will be at your enemies' nape. אִינֶךְ — The others [i.e. Benjamin, Ephraim, and Menasheh] cannot be defeated either "דְּבָתִיב בָּהוּ: "לְפָנֵי אֶפְרֵיָם וּבְנַיְמִין וּמְנַשֶׁה עוֹרְרָה אֶת־נְבוּרְתֶךְ"

PUNCHLINE

A main part in the story of Purim is, that in a blink of a moment it went from Haman being on the top to Mordechai being on the top. עד דלא ידע doesn't mean that you don't know, rather it happens so quickly that it's going to have you stunned (you will be in denial). ישועת ה' כהרף עין!

ביאור הלכה

Question: How can the rabbis institute drinking on Purim. Drinking is something which is mentioned in the Torah and Navi as a stumbling block which causes sin?

Answer: Since all the miracles that happened on Purim was through wine. Achashverosh gets drunk and kills Vashti, which allows Esther to become queen. Haman's downfall was at Esther's party.

In order to remember these great miracles, the rabbis instituted to drink wine. ואם תאמר, איך יתחייבו חז"ל מה שנזכר בתורה ובנביאים בכמה מקומות השכרות למכשול גדול?

ויש לומר, מפני שכל הנסים שנעשו לישראל בימי אחשורוש היו על ידי משתה, כי בתחלה נטרגה ושתי על ידי משתה ובאה אסתר. וכן ענין המן ומפלתו היה על ידי משתה, לכן חייבו חכמים להשתכר עד כדי שיהא נזכר הנס הגדול בשתיית היין.

ומכל מקום כל זה למצוה ולא לעכב.

מאירי

There is a mitzva to be happy on this very day. Your meal shall not lack anything. The goal is to thank Hashem for the miracles he has done.

מצוה להרבות בשמחה ביום זה ובאכילה ובשתיה עד שלא יחסר שום דבר.. שיהא שמחה של תענוג שיגיע מתוכה לאהבת השם יתברך והודאה על נסים שעשה לנו.

חיי אדם

Since the miracle happened with wine, one should drink a little more than his usual norm, in order to remember the great miracle.

כיון דנעשה הנס על ידי יין, לכן חייבו חכמים לשתות לפחות יותר מהרגלו, כדי לזכור הנס הגדול.

DO LADIES DRINK?

שבט הלוי

There is no question, it is obvious that this mitzva does not apply to women. Too much wine is not good for women. ב. ואשר שאל אם נשים חייבות בכלל מצות היום גם חייב אינש לבשומי בפוריא עד דלא ידע. לדידי אין שום שאלה, דלא שייך זה באשה (גם אם ננקוט דשייך עוד בזה"ז כמבואר בפוסקים), דחז"ל הקפידו בכתובות ס"ה ע"א מליתן רבוי יין לאשה מטעמי התגברות היצר ובשו"ע אה"ע סי' ע', וגם אם בעלה עמה, אין דרך עד דלא תדע כמובן, ועיין לשון מאירי שם אין רבוי יין יפה לאשה, והדברים פשוטים.

משנה ברורה

בַּאֵר הַגּוֹלַה

הַלְּכוֹת מְגַלָּה פִימָן תרצה

תרצה דיני סעודת פורים. ובו ד' סְעִיפִים:

א שָם בַּנְמָרָא בִּמְגַלָּה ז. ב מֵימְרָא דְּרָבָא שָׁם. ג גַם זָה מִימְרָא דְּרָכָא

מְפָּרְשִׁים (יִשׁ שָׁבָּרוּךְּ מְרְדְּכֵי וְאָרוּר הָמָן חַשְׁבְּנֵה כַּחַשְׁבָּנֵה דְּדֵין וְשֶׁצֶּרִיךְ לִשְׁתוֹת כָּל כָּךְ עַד שָׁלֹא יַדע לְכַוּן הַמִּסְפָּר).

🕬 הגה מָצְיָה אֹלְהַרְבּוֹת בִּסְעוּדַת פּוּרִים (טור). (א) וּבָסְעוּדָה אַתַּת יוֹצְאִים (מרדכי סוף פרק קמא): 🌂 בְּסְעוּדַת פּוּרִים (ב) שַׁצַשַּאָה בַּלַּיְלָה, לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ: הגה וּמְפֶּל מְקוֹם גַּם בַּלְיָלָה יֹּיִשְׁמַת (ג) וְיַרְבֶּה קְצֶּת בְּסְעוּדְה. (תשובת מהרייבו: ב. ניאוגחַיָּב אָינִישׁ לָבַסוּמֵי בִּפוּרַיָּא נִיּבע דְּלֹא יָדַע (ד)בֵּין אָרוּר הָמָן לָבָרוּךְ מָרְדְּכֵי: הגה וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין צָרִיךְ לְהִשְׁתַבּר כָּל כָּךְ, אֶלֶא יִשְׁתָה יוֹתֵר מִלְמִדּדוֹ (כל בו) ^{כנבו} (ה) וְיִישׁן, וּמְתוֹדְ שֶׁיֶשׁן אֵינוֹ יוֹדֵעַ בֵּין אָרוּר הָסֶן לְבָרוּדְּ סָרְדְּכֵי *)(מהר״ל) וְאֶחֶד הַפַּרְבֶּה וְאֶחֶד הַפַּמְעִיט וּבְלָבִד שַׁיְכַנֵּן לָבּוֹ לַשְׁמַיִם. וְאֵין לְהֹתְעַנּוֹת בְּפּוּרִים (1) מִלְבֵד הַעַנִית תְּלוֹם. (ז) וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תקסח וְסִימָן תקע. יֵשׁ שְׁנָּהֲגוּ לִלְבּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בְּפוּרִים, וְכַן נָכוֹן (מהר״ל). וְנוֹהָגִים לָצֵשׁוֹת סָעוּדַת פּוּרִים (ה) לָאָחָר 'מְנָחָה, וְעַרְבִית יְתִפַּלְלוּ בַּלַיְלָה, וּמְתַפְּלֹלִים מְנָחָה תְּחָלֶה (מ) בְּעוֹד הִיּוֹם גַּדוֹל, וְרֹב הַסְּעוּדָּה צְּרִיכָה לְהִיוֹת בַּיּוֹם (מנהגים), וְלֹא כְּמוֹ שָׁנּוֹהָגִין לְהַתְחִיל סְמוּדְ לְעָרֶב וְעַקָּר הַסְעוּדָּה הִיא לֵיל ט״ו. וּכְשֶׁחָל

שַׁעַרֵי תִּשׁוּבָה

פִּי מַה שֶׁכָּתַב בָּבַאֵר הֵיטֵב אֵין שׁוֹמִעִים לוֹ כִּי הוּא מִנְהָג בְּטָעוּת וְאָם נָהַגוּ צֶרִיךְּ לְבַטְלוֹ, וּלְדִידִי חַזִּי שָׁלִיחַ צִבּוּר יִרְאֵי ה׳ אֲשֶׁר רָצוּ לְזְכּוֹת בְּמַחַצִית הַשֶּׁלֶל מַחַמַת דְּבְרֵי בַּאֵר הַיטֵב אַלוּ וְהֶרְאֵיתִי לָהֶם שֶׁהוּא טָעוֹת וְחָזְרוּ בָּהֶם וּמָשְׁכוּ אֶת יָדֶם מִן הוֹא וָהָלְאָה. וּמַה שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁהֵבִיא הַבַּאֵר הֵיטֵב אֲבָל לֹא נָפְקֵי בָּזֶה כוּ׳, זֶה מְבֹאָר גַּם כֵּן דְּקָאֵי עַל הַךְּ מְעוֹת הַנָּתָן לַנַּבָּאִים שָׁנִקְרָא עֲלֵיהֶם שֵׁם מְעוֹת פּוּרִים:

(א) מָאָוָה לְּהַרְבּוֹת כּוּ'. וְעַיֵּן בְּבַרְבֵּי יוֹסֵף בְּשֵׁם אֶחֶד קָדוֹשׁ בִּתְשׁוּבָה כְּתַב יָד, אִם עָשָׂה סְעוּדֵּת פּוּרִים בְּלֹא לֶחֶם, יָצָא. וְעַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם מַהַרִ״י מוֹלְכוֹ, מִי שֶׁאָכֵל בְּלֵיל פּוּרִים וְנִמְשְׁכָה סְעוּדְתוֹ עד הַיּוֹם וְאָכַל קצָת בַּיּוֹם יָצָא, וְעַיֵּן בִּכְנָסֶת הַגִּדוֹלָה וּפְרִי חָדֶשׁ דְּכַלַיְלָה אֵפְלוּ אֲבוּקָה כְּנָגִּדּוֹ

בּאוּר הַלְּכָה

תרצה ב ניאן חַיָּב אָינִישׁ וְכוּ׳. וְאָם תֹאמֵר, הָאֵיןּ יְחַיְבוּ חֲזַ״ל מַה שֶׁנּוְכֶּר

וָיַשׁ לוֹמַר, מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַנִּסִים שֶׁנַעֲשׁוּ לְיִשִּׂרָאֵל בִּימֵי אֲחַשְׁוַרוֹשׁ הָיוּ עַל יְדֵי מִשְׁתָּה,

כִּי בִּתְחַלָּה נִטְרָדָה וַשְׁתִּי עַל יְדֵי מִשְׁתָּה וּבָאָה אֶסְתֵּר, וְכֵן עִנְיַן הָמֶן וּמַפַּלְתּוֹ הָיָה

עַל יְדִי מִשְׁתֶּה, וְלָבֶן חִיְבוּ חֲכָמִים לְהִשְּׁתַבֵּר עַד כְּדֵי שֶׁיְהֵא נִזְכֶּר הַגֵּס הַגָּדוֹל בִּשְׁתִיַּת

הַיַּיִן. וּמִכָּל מָקוֹם כָּל זֶה לְמִצְוָה וְלֹא לְעַכֵּב [אֵלְיָה רַבָּה]:

וּבֹּיוֹם זָה בְּשִׂמְחָה בְּיוֹם זֶה לְשׁוֹן הַמְּאִירִי, חַיָּב אָדָם לְהַרְבּוֹת בְּשִׂמְחָה בְּיוֹם זֶה (*בֹּיִ וּבַאַכִילָה וּבִשְׁתִיָּה עַד שֶׁלֹא יֶחָסֵר שׁוּם דָּבֶר, וּמְכָּל מְקוֹם אֵין אָנוּ מְצַוִּין

לָהְשָׁתַכֵּר וּלְהַפְחִית עַצָּמֵנוּ מִתּוֹךְ הַשִּׁמְחָה, שֵׁלֹא נְצְטַוְינוּ עַל שִׁמְחָה שֵׁל הוֹלֵלוּת

וְשֶׁל שְׁטוּת, אֶלֶּא בְּשִׂמְחָה שֶׁל תַצֵנוּג שֶׁיַגִּיעַ מְתוֹכָה לְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבְּרַךְּ וְהוֹדְאָה

עַל הַנָּסִים שֶׁעָשָׂה לְנוּ, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶׁמְכָאֵר דְּבְרֵי הַגְּמְרָא. וְזֶה לְשׁוֹן הַחַיֵּי

אָדָם, פֵיוָן שֶׁפָּל הַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי יַיִּן, לָכֵן חִיְבוּ חֲכָמִים לְהִשְׁתַּכֵּר וּלְפָחוֹת לִשְׁתוֹת

יוֹתֵר מֵהֶרגֵּלוֹ כְּדֵי לִוְכֹּר הַגֵּס הַגָּדוֹל, וְאָמְנֶם הַיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁיָזַלְזֵל אָז בְּמִצְוָה מְן הַמְּצִוֹת, בְּנִטִילַת יָדֵיָם וּבָרֶכָה וּבִרְכַּת הַמְּזוֹן, אוֹ שֶׁלֹא יִתְפַּלֵל מְנָחָה אוֹ מֵצֵרִיב, אוֹ

בּתוֹרָה וּבַנְּבִיאִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הַשִּׁכְרוּת לְמִכְשׁוֹל גָּדוֹל,

מַעַלְתִנָּר כֵּון אָדִּרִּר הָטָן שָׁזָּה מַפְּלָה שָׁלוֹ לְבָרוּךְ מִרְדְּכֵי שָׁזָּה מַצְּלְתִנִּר שְׁנִיְה, עֵיֵן שְׁם: לֹא יָצָא, וּמַה שֶׁבֶּתַב הַבֵּית יוֹסֵף שָׁיֵשׁ מְפָּרְשִׁים כְּעֵין לַיְלָה שָׁאֵין אֲבוּקָה כְּנֶגְדּוֹ הַיְנוּ, אַף בַּיוֹם וּבְבַיִת אָפַל, אֲבֶל כְּשֶׁאֵינוֹ אָפַל פְּשִׁיטָא שֶׁאֵין צְרִיךְּ הַדְּלָקָה, דְשְׁרָגָא בְּטִיהַרָא מַאי מְהַנֵּי, וַאֲנִי רָאִיתִי חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׁה כְּשֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין בַּסְּעוּדָה לְאַחַר מִנְחָה הִיוּ מַּדְלִיקִין גַרוֹת לִשְׂמֹח

בהם, עד כאן לשון הבני חיא, ועין בלקוטי פרי חדש שכתב בשם תרומת הדשן סוף סימן ק, כשעושה סעודה ביום מדליק אבוקה דרך שמחה ויום טוב, עין שם, וכעת לא מצאתי בתרומת הַדֶּשֶׁן, וְשָיֵן בְמָהָזִיק בְּרֶכָה מָה שֶׁפֶתב עַל פַפֶּר שׁוֹנָה הַלְכוֹת בָּוָה. וְבָּחָב בְּמוֹר וּקְצִינָה, נַרְאָה לִי שָׁאֵין צְיִדוּךְ לְהָזֶּה לְצָשׁוֹת בַּסְעוּדַת פּוֹרִים זַכְּר לְאֲכִילוֹת יְרוּשְׁלֵיִם כֵּיוָן דְּחַיֶּב לְבָסוֹמֵי עַד דָלא יָדָע כו׳: (ב) וְיִישָׁן, צֵין בָאָר הַיִּטָב. וְעַין בְסְדּוּר עַמוּדִי שָׁמִים שָׁבָּחָב שָׁאָבִיוֹ הַאָּאוֹן זִ״ל הָיָה נוֹהג בִימִי בַּחַרוּתוֹ לְקָיִם הַמִּימְרָא כִּפְשׁוּטוֹ, ומִי שָׁהוּא חַלְשׁ בְּטִבְעוֹ (אוֹ שְׁמִשׁׁהְשָׁה עַד שָׁאָפְשֶׁר שָׁיָבֹא עַל יְדֵי זֶה לִידֵי מַעֲשָׂה אוֹ דְּכָרִים שָׁלֹא כָהֹנָן) אֵין לוֹ לְשָׁתּוֹת יוֹתר מְדָאי, וְרָאָיָה לַדְּכָר ריב״א, וְרוֹיק, עַד כָּאן לְשׁוֹת, וְכָנְתְוֹ בְּמָה שְׁכָּא בְּהֹנָן) אֵין לוֹ לְשָׁתּוֹת יוֹתר מְדָאי, וְרָאָיָה לַדְּכָּר ריב״א, וְרוֹיק, עַד כָּאן לְשׁוֹת, וְכַנְּתְוֹ בְּמָה שְׁכָּתְּב ריב״א הוּא רָאשׁי תְּבוֹת ר' יְהוּדָה

מִשְׁנָת בְּרוּרָת

אָפָלוּ בְּגִיל י״ד, עַיֵּן בַּ״ח, וְכֵן כָּתַב שְׁיָרֵי כְּנָסֶת הַגְּדוֹלָה. וְיִלְבֹּשׁ בִּגְדִי שַׁבְּת

גַּם כֵּן מִבֶּעֶרֶב, מָצָאתִי, וְכֵן כָּתַב בְּסֵדֶר הַיּוֹם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְיִמְצָא בְּבֵיתוֹ נֵרוֹת דּוֹלְקוֹת רָשֶׁלְחָן עֶרוּךְ וּמִטָּה מֻצַעַת: 5. וְיִישַׁןְ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁלֹא יֵדַע לַחְשׁב שֶׁאָרוּר הְמָן

בְּגִימַטְרָיָא בָּרוּךְ מָרְדָּכֵי, מָגֵן אַבְרָהָם. וְשַ״ז בָּתַב, לְפִי עֵנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאָה לְפָרֵשׁ דְּצֶרִיךְ

הָאָדֶם לְתֵת שֶׁבַח לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל טוֹבָה כְּפוּלָה שֶׁעֶשָׂה עִמְנוּ, הָרְאשׁוֹנָה הִיא פַּרְעְנוּת

שֶׁהַבִּיא הוּא עַל הָמָן, וְאָלוּ לֹא נִתְבָּרֶךְ מְרְדְּכֵי אֶלָא הָיָה נְצוֹל עִם כֶּל יִשְׂרָאֵל דַיֵּנוּ, אֶלָא

שֶׁבֵּרָכוֹ לְמֶרְדְּכֵי בִּגְדֻלָּה מְאֹד וְהַשּוֹבָה יְתֵרָה, עַל בֵּן אָמֵר צָרִיךְ לְבַסוּמֵי עַד שָׁלֹא יֵדַע

ג. מִנָּחָה. וּשְׁלֶ״ה כָּתַב דְיַצֵשֶה הַסְעוּדָה לְדֶם מִנְחָה, עַיֵּן שְׁם:

תרצה (א) וּבְסְעוּדָה אַחַת יוֹצְאִים. לְאַפּוּקִי "מְמַאן דְּאָמֵר דְּחַיָּב לֶאֶכֹל גַּם בַּלַיְלָה שֶׁל י״ד, דַּמְיָא דִּמְגִלָּה. וּמִכָּל

מָקוֹם נָכוֹן לֶאֱכֹל גַם בַּלַיְלָה, וּכְדִלְקַמֵּה בְּסָעִיף א בְּהַגָּ״ה: בּלַיִלָּה. הַיְנוּ, בּבְּלֵיל י״ד, בּדְבַלִיל ט״ו לְבְנֵי עֲיָרוֹת 🛱 🗓 שׁעֲשָׂאָה בַּלַּיִלָּה. הַיְנוּ, רַפְּשִיטָא דִּכְבָר עֲבַר זְמַנָּה: (ג) וְיַרְבֶּה קָצָת בִּסְעוּדָה. וַאֲפִּלוּ כְּשֶׁחָל הַי״ד בְּמוֹצָאֵי שַבָּת, דְעָשָה סְעוּדָה חֲשׁוּבָה בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְּ לְהַרְבּוֹת קְצָת בַּלַּיְלֶה לִכְבוֹד פּוּרִים, אַךְ אֵינָהּ סְעוּדָה כְּמוֹ לְמָחָר, דְּשָׁם צָרִידְ לְהַרְבּוֹת יוֹתֵר. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְנָכוֹן לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת גַּם בֵּן מִבָּעֶרֶב, וְיִמְצָא אַחַר כָּךְ בְּבֵיתוֹ גַרוֹת דּוֹלְקוֹת וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּמִטְּה מַצַּעַת: 🗅 (ד) בַּין אָרוּר הָמָן. שֶׁזֶּה מַפָּלָה רָאשׁוֹנָה, שֶׁנִּטַל הֹנְקָמָה רַבָּה מִמֶּנוּ, וְעוֹד טוֹבָה יְתֵרָה מִזֶּה גְּדַלַּת מְרְדְּכֵי, שֶׁבֵּרְכוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא שֶעֶלָה לְמַעְלָה רֹאשׁ, וְהִנֵּה לֹדֶם שֶׁנִשְׁתַּבֵּר נָתַן בְּוַדַּאי תּוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְּ עַל שְׁתֵּי הַטּוֹבוֹת, וְעַל כֵּן אָמְרוּ חֲזַ״ל שֶׁלֹא יַפְּסִיק מִלְּתֵּן שֶׁבַח

עַל זֶה בְּשַּמְּחָה, עַד שָׁיָבֹא לִידֵי כָּף שֶׁלֹא יַבְחִין עוֹד מַה בֵּין טוֹבָה זוֹ לָזוֹ. וְעַיֵּן בְּאַלֹיָה זוּטָא, דְּמָבְל מָקוֹם יִרְאָה לְהִיוֹת זָהִיר בְּעַנְיַן וְטִילַת יְדִים וּבַרָכַּת הַמּוֹצִיא ובִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְיִהָיָה שְּמְחָה שֶׁל מִצְּוָה. וְעֵיֵן בִּבְּרִי מְגָּדִים שֶׁבָּתָב, דְּעַנְיֶן סְעוּדַת פּוּרִים וּמַתְּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים וּמִשְׁלוֹחָ כְּנוֹת אֶפְשָׁר דְּצָרִיף כַּוְנָה עַל זֶה לְשֶׁם מִצְוָה: (ה) וְיִישׁן וּמָתוֹף שֶׁיָשׁן וְכוּ׳. וְכֵן רָאוּי לַצַשׁוֹת וֹפְּרִי מְנְדִים: (וֹ) מִלְּכֵּד תַּעַנִית חֲלוֹם. וְיִתְשַנָּה 'עַד אַחַר מָנְחָה, "וְיֹאכֵל קֹדֶם בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ רַק פַּעַם אַחַת. הַנִּשְׁבָּע לְהַתְעַנוֹת בְּפוּרִים "יִרְאָה לְהַתִּיר שְׁבוּעָתוֹ: (ז) וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תקסח. סָצִיף ה, וּבְסִימָן תקע בְּכָל הַסִּימָן: הֹ**וֹ לָאֵחֶר מִנְחָה.** הָא דְלֹא נְהִיגֵי לַעֲשׂוֹתָה בְשַׁחֲרִית, "מָשׁוּם שֶׁטְרוּדִים בְּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת 'וְנִמְשְׁכִּין בְּרֹב עַד הַמִּנְחָה, וַאָסוּרִין לְהַתְחִיל בִּסְעוּדָה לְדֶם מִנְחָה: (ב) **בְעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל.** כַּתַב אַלָּיָה רַבָּה בְּשֵׁם שְׁלֶ״ה, הַמְשֵׁבָּח, מִי שֶׁעוֹשֶה סְעוּדָה בְּשַׁחֲרִית. וְכָתַב עוֹד, שֶּיְקַבֵּץ אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וַחֲבַרָיו, דְּאִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹחַ כָּרָאוּי בְּיָחִיד. וּמִכֶּל מָקוֹם יִהְיֶה שִׁמְחָה שֶׁל דִּבְרֵי תּוֹרָה, וּכְדִלְקְמֵהּ:

שער הציון

תרצה א. מָגן אַבְרָהָם: 🛪 ב. לְבְנֵי עֵיָרוֹת, וְלְבָנֵי לְרַכִּין בְּט"ו: ג. מַאֲמַר מְרְרָכִי וּמְכיאוֹ הַגָּאוֹן רֹי יְשַעְיָה פִּיק בְּהַהוֹתָיוֹ. וְדְּבְרֵי הַמְּגַן אַבְרָהָם צְּרִיהְ לְצֵיֵן עַל דְּבְרִי הַמְּחָבּר (שְׁם): ד. וְגָם דְּבֶרִי הַרָּמֶ״א אִין שַׁיָּדְ עַל לֵיל ט״ו. וְשַׁיֵן בְּפְּדִי מְנָדְיִם דְּבָלִיל ט״ו אֵין מְחָיֶב לָאֲכֹל, וְבִיוֹם ט״ו חִיוֹב לְאֲכֹל קְצָה, אֲכֶל פָת לְמָאן דְאָמֶר דְבָעִינְן. אֵין צְרִיךְ כִּי אִם בְּיוֹם י״ד לְצֵיַרוֹת וְט״ו לכַרְפִין, וְצֵין בְּמַאֲמֶר מְרְדֶכִי הָחָמָה עַל לְשׁוֹן הַבָּאר הַיִּטֶב סְעִיף קָטָן א: 🚨 ה. פִּ״ז וְהַגָּרִ״א. וְצֵין בְּיָד אָבְרֵים בָאור נְחָמֶר בָּוָה. וְמָגן אַבְרָהָם פַּרַשׁ בְשׁם יֵשׁ אוֹמְרִים, דְּאָרוּר הָמָן בְּגִימְטְרָיָא תק״ב כְּמוֹ בָרוּדְּ מְרְדְכִי ומשׁנַשְׁתַּבֶּר עַד שֶׁלֹא יָדַע לַחֲשֹׁב הַגִּימַטְרָאָ פְּטוּר מִלְּהְשָׁתַבּר עוֹד: וֹ. מָגן אַבְרְהָם: זֹ. פְרִי מְגָדִים, דְּכֵן מוֹכְח מִפָּה שְׁצֵין הָמָגן אַבְּרָהָם לְעַיֵּן בְּסִימָן תקנב: חֹ. אָחָרוֹנִים: ט. תרומת הדשו: י. הגר"א: